

трѣбва да се знае, че нито идеята, нито редакцията бѣ негова, но той имѣ рѣдката доблестъ да понесе лично отговорността за него, защото бѣ отправено отъ негово име и защото съ окръжното се гонѣше цѣлѣта да се спасятъ десетки злочести българи, заплашвани отъ турцитѣ съ смъртъ. Всѣки схваща, че посланието е било изпратено само за очи, привидно и че Григорий, който възприе духа на Илариона Макариополски и Неофита Бозвелията, тия гиганти-борци въ черковната разпра, не ще изпадне до положението, каквото му се припасва. Слѣдъ освобождението, Григорий е билъ назначенъ за делегатъ на екзарха при бѣлг. правителство, два пѣти управляющъ Софійската митрополия, винаги избранъ за членъ на Синода и неговъ прѣдседателъ, какъвто бѣше и до послѣдния си часъ.

Като монахъ въ хилендарския мѣнастиръ, като ученикъ въ Карея и на островъ Халки, като учителъ въ българското училище въ Фенеръ, като архимандритъ и проповѣдникъ, като писателъ и полемистъ и пастиръ, Григорий проявявалъ ратоборния духъ на Илариона, ималъ неговитѣ убѣждения по църковнитѣ права на българския народъ, ималъ неговата вѣра въ тържеството на правото и въ бждащето на българския народъ; ималъ таланта да проповѣдва, да убѣждава, да раздвижва и ентусиазира другаритѣ си по училище, ученицитѣ си въ училището, слушателитѣ, на които проповѣдвалъ отъ амвона, читателитѣ, които съ наслада и увлѣчение чели неговитѣ талантливи полемични статии и брошури съ гръцкитѣ публицисти, писатели и богослови и паството си, което той всѣкога поучавалъ и напѣщаль по пѣтя на истината и легалността. Тѣзи дарби и качества, подържани отъ една неуморна енергия, постоянно издигаха и тургаха митрополита Григория тамъ, дѣто трѣбваше да се работи и живѣе. И съ своята енергия, отзивчивость, деликатность и благодѣйность той намиралъ поле за дѣйность при добри и лоши условия, при честити и тежки